

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

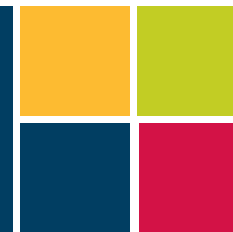
Efektivní strategie podpory zdraví

Efektivní spolupráce ziskových, státních a neziskových organizací v podpoře zdraví

MUDr. Stanislav Wasserbauer

ředitel odboru strategie a řízení
ochrany a podpory zdraví

Strategie podpory zdraví – efektivní (?)

Koncepce Hygienické služby a prevence

Zákon č. 258/2000 Sb. – jeho novela

Program Zdraví 21

Program Zdraví 2020

Koncepce hygienické služby a prevence

Koncepci předložilo Ministerstvo zdravotnictví Senátu ČR na základě jeho usnesení, a to mj. jako východisko pro stabilizaci a rozvoj systému ochrany a podpory veřejného zdraví a prevence nemocí v ČR

Koncepce byla přijata a schválena v březnu t.r.

Koncepce je základem pro strategii prevence nemocí a zdravotních rizik a pro zlepšování zdravotního stavu populace ČR

Důvody předložení

Úvod

Základní pojmy

Východiska

Cíl

Hlavní směry

Priority

Nástroje

č. 1: **Teze koncepce a strategie hygienické služby**

č. 2: **Efektivita primární prevence nemocí**

č. 3: **SWOT analýza stavu primární prevence, ochrany a podpory veřejného zdraví v ČR**

č. 4: **Vývoj délky života ve zdraví**

č. 5: **Hlavní příčiny úmrtí a jejich determinanty**

č. 6: **Přehled stávajících screeningových programů**

č. 7: **Strategické dokumenty a koncepční materiály oblasti podpory a ochrany veřejného zdraví**

č. 8: **Personální a finanční stabilizace systému orgánů a institucí ochrany a podpory veřejného zdraví (systém OPVZ)**

č. 9: **Udržitelné financování primární prevence, ochrany a podpory zdraví**

č. 10: **Vymezení infrastruktury ochrany a podpory veřejného zdraví**

Cíl a důsledky Koncepce

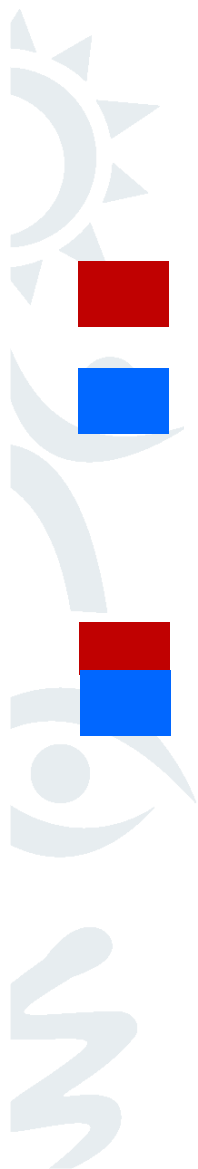
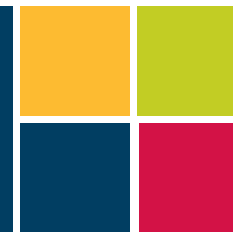
Cílem prevence nemocí, ochrany a podpory zdraví, a tím i Koncepce je zvýšit úroveň zdraví a snižovat výskyt nemocí a předčasných úmrtí, kterým lze předcházet.

Důsledkem by mělo být:

- zlepšení kvality života lidí !
- zvýšení produktivity práce !
- prodloužení života prožitého ve zdraví !!
- a v důsledku toho snížení nákladů na zdravotní služby !!!

Délka života v ČR a ve Švédsku - MUŽI

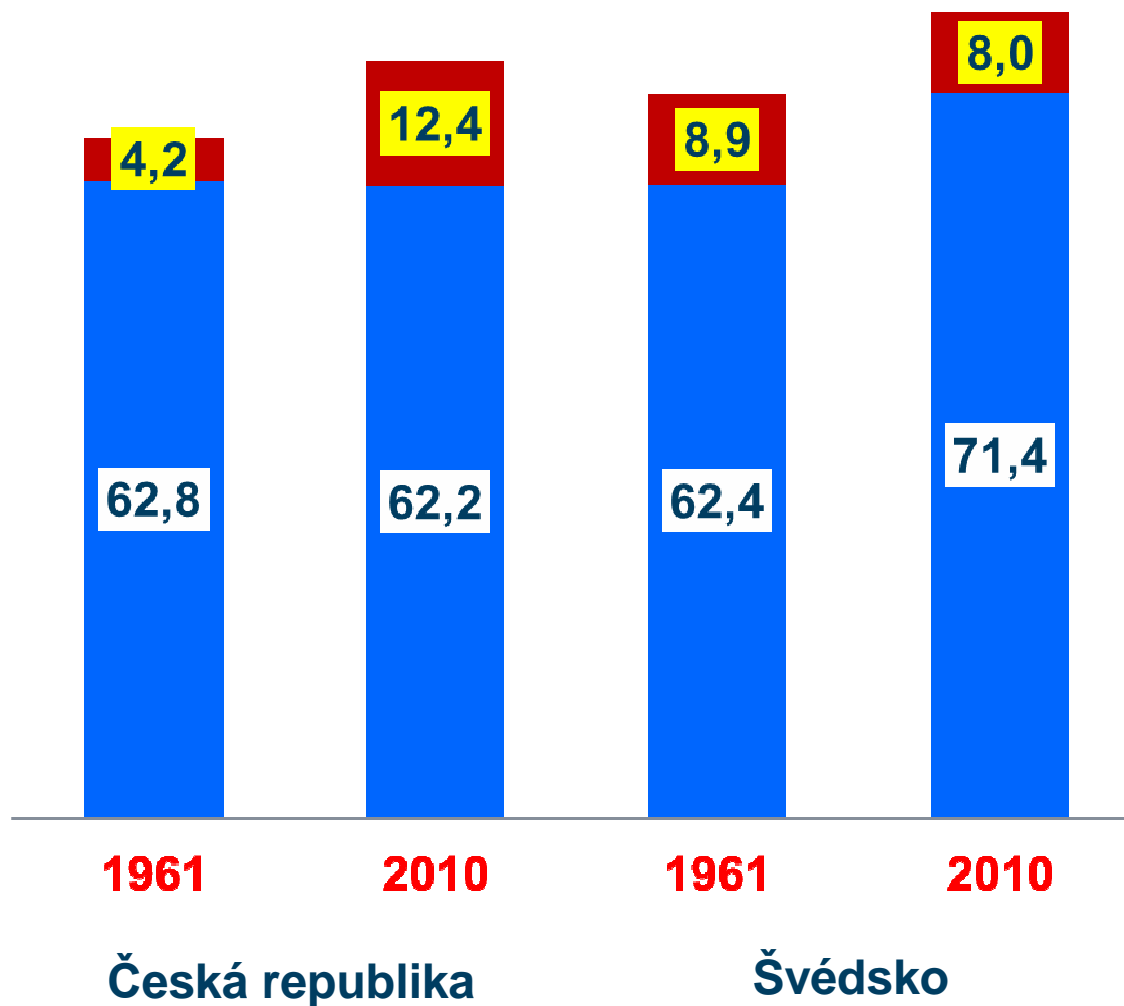
roky prožité v nemoci

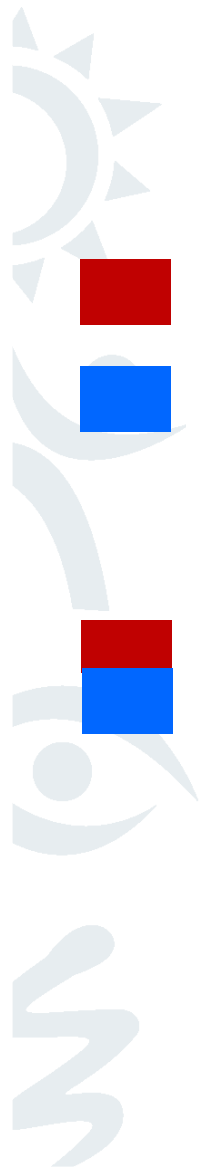
roky prožité ve zdraví

celková délka života

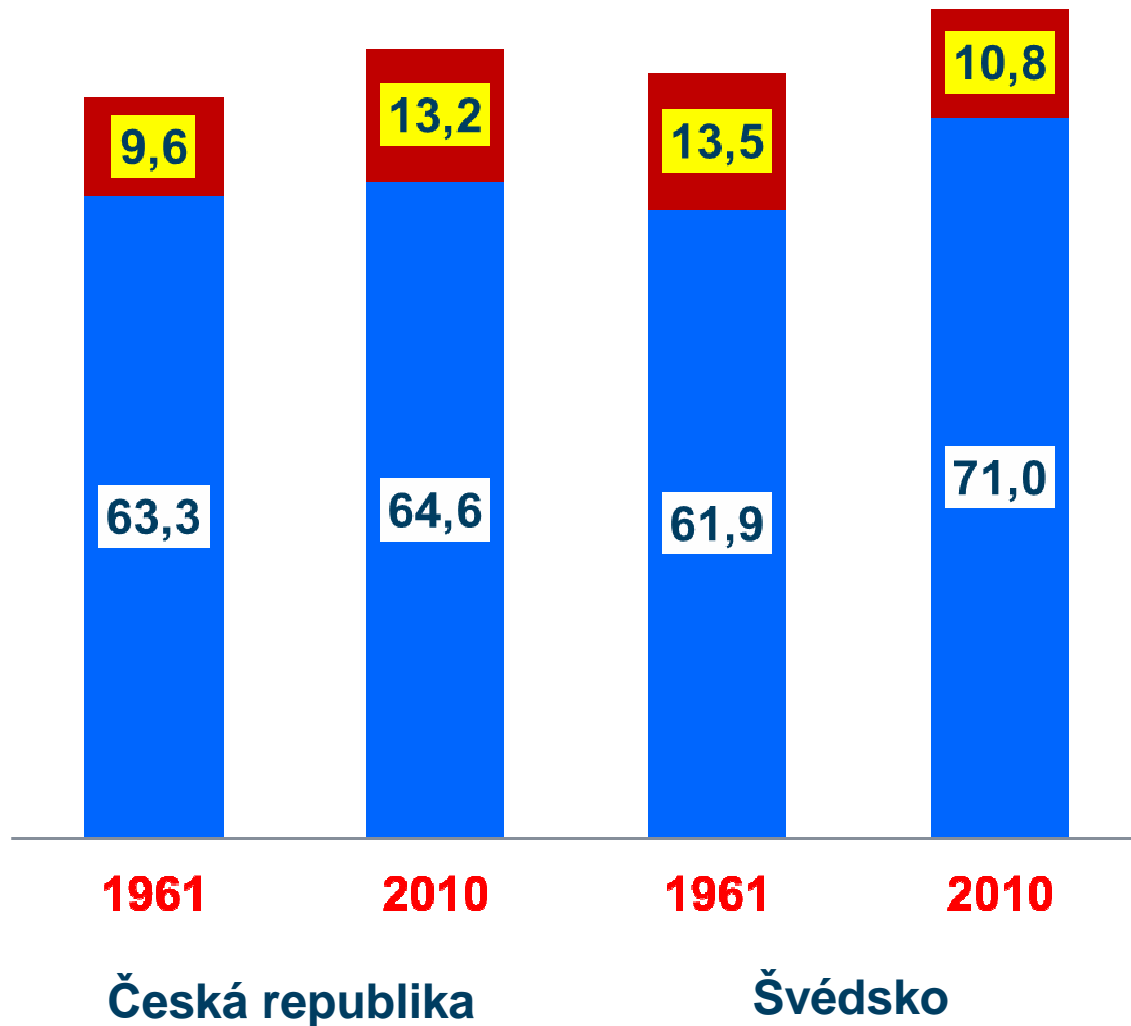
Délka života v ČR a ve Švédsku - ŽENY

 roky prožité v nemoci

 roky prožité ve zdraví

 celková délka života

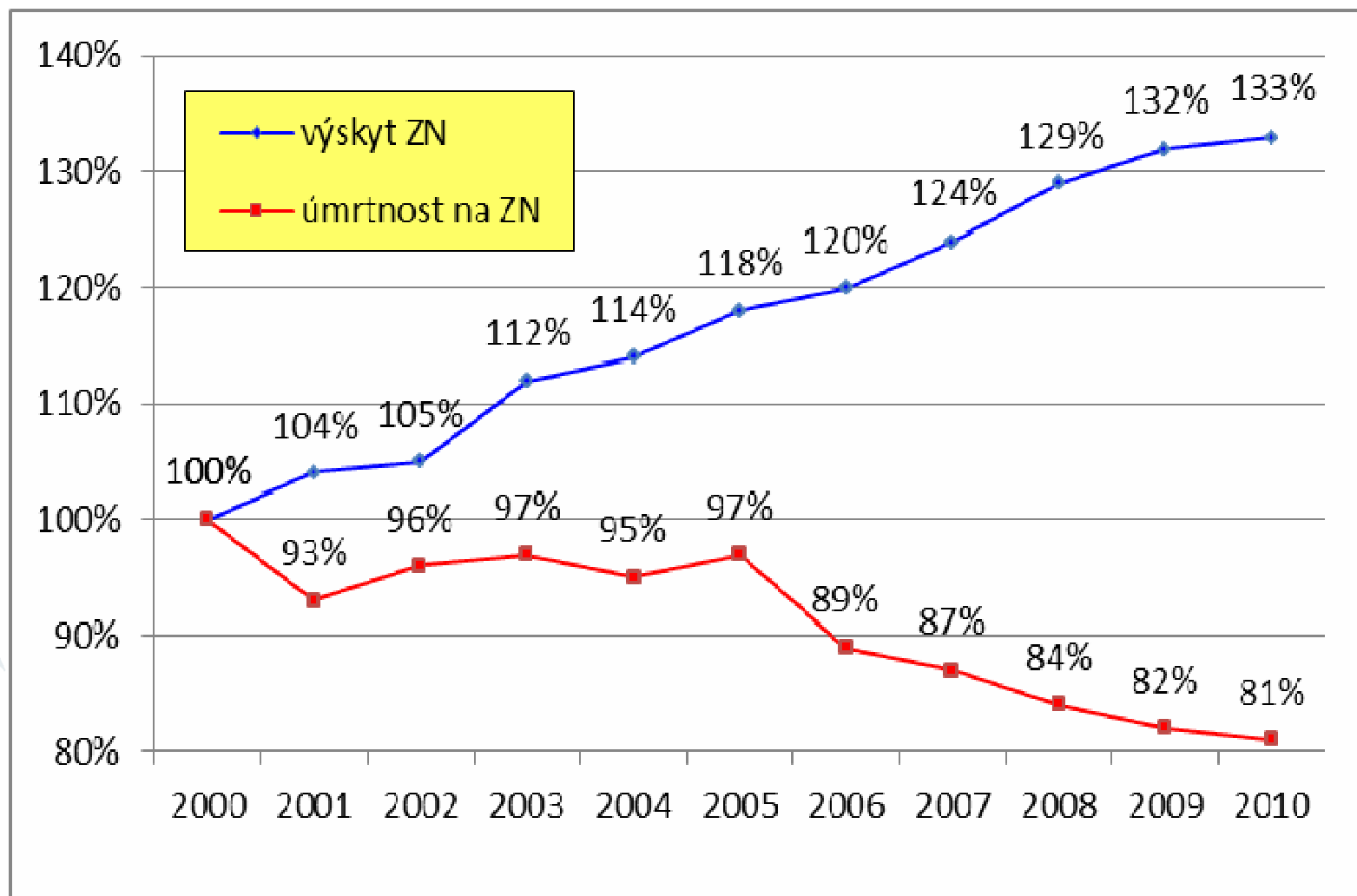
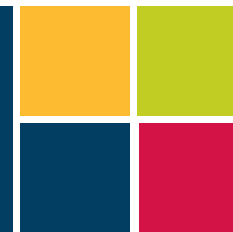
Délka života v ČR a ve Švédsku

Celková délka života - rozdíl 2010 / 1961	muži	ženy
ČR	+ 7,6	+ 4,9
Švédsko	+ 8,1	+ 6,4

Roky prožité ve zdraví - rozdíl 2010 / 1961	muži	ženy
ČR	- 0,6	+ 1,3
Švédsko	+ 9,0	+ 9,1

Roky prožité v nemoci - rozdíl 2010 / 1961	muži	ženy
ČR	+ 8,2	+ 3,6
Švédsko	- 0,9	+ 9,1

Incidence a úmrtnost na zhoubné nádory v ČR v letech 2000 – 2009 v %

Priority Koncepce HS a prevence

1. Dostatečná pohybová aktivita populace;
2. Správná výživa a stravovací návyky populace;
3. Zvládání stresu a duševní zdraví;
4. Zdravotně rizikové chování (konzumace tabáku, nadměrná spotřeba alkoholu, užívání drog, chování vedoucí k úrazům, rizikové sexuální chování a z toho plynoucí výskyt infekčních onemocnění – zvláště HIV/AIDS, virových hepatitid a sexuálně přenosných nemocí);
5. Vzdělávání a programy podpory zdraví zaměřené na determinanty a rizikové faktory zdraví, a také na podporu screeningových programů;
6. Infekční onemocnění, a to nové a znovu se objevující infekce, infekce spojené s poskytováním zdravotní péče, antimikrobiální rezistence a vakcinační programy
7. Snižování zdravotních rizik ze životního a pracovního prostředí;
8. Snižování nerovností ve zdraví;
9. Screeningové programy, jejich sledování a vyhodnocování jejich efektivity;
10. Identifikace možností pro případné plánování nových screeningových programů a jejich realizace.

Koncepce – systémové řízení

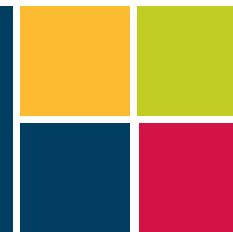
- **Novelizace statutu Rady vlády pro zdraví a životní prostředí „ve prospěch prevence a PZ“**
- **Ustavení resortní pracovní skupiny pro prevenci nemocí, ochranu a podporu zdraví jako poradního orgánu ministra zdravotnictví**
- **Ustavení zvláštního organizačního útvaru v rámci SZÚ**
- **Vytvoření nových strategických dokumentů, které rozpracují priority koncepce prevence (Zdraví 2020...)**
- **Systematické vyhodnocování zdravotního stavu populace a plnění strategií – tzv. Zprávy o zdraví**
- **Systematické vyhodnocování činnosti KHS, tj. orgánů státní správy působících v oblasti ochrany veřejného zdraví**

Udržitelné financování prevence a ochrany a podpory zdraví

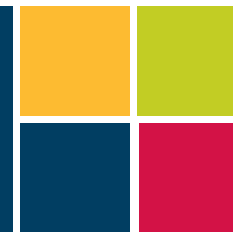
- **Identifikovat zdroje** a vyčíslit stávající prostředky v systému
- Stanovit **finanční strategii** a alokaci prostředků
- Stanovit parametry pro **finanční udržitelnost**
- **Systematicky vyhodnocovat efektivitu** (cost - benefit analýza) prevence nemocí, ochrany a podpory zdraví

Prostředky jdoucí do primární prevence, ochrany a podpory zdraví by měly být zejména v souladu:

- se stanovanými prioritami v prevenci nemocí zdravotních rizik
- s prioritami vycházejících z analýz zdravotního stavu obyvatelstva
- se zásadami medicíny založené na důkazech (evidence based medicine)
- s moderními poznatky
- s vyhodnocováním efektivity vynakládaných prostředků

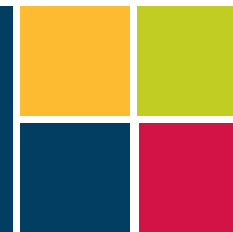

Srovnání financování v roce 2000 a v roce 2008 podle OECD – některé závěry:

- výdaje na zdravotnictví v ČR narostly o 83%
- **výdaje na ochranu a podporu zdraví klesly (jako jediné v sektoru zdravotnictví) na 63% a relativní podíl klesl z 1,2% na 0,4% celkových nákladů jdoucích do zdravotnictví**
- výdaje na prevenci činí pouze 2,6% celkových nákladů jdoucích do zdravotnictví, jejich alokace není koncepční ani strategická

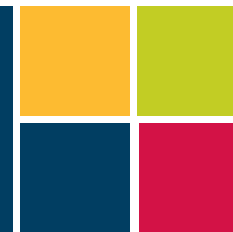
Financování ochrany a podpory zdraví

rok	KHS	ZÚ	SZÚ	celkem
2002	1 256	745	279	2 280
2008	1 439	60	317	1 816
2012	1 142	5	175	1 322
2012/2002	76%	1%	63%	58%
Pokles o	24%	99%	37%	42%

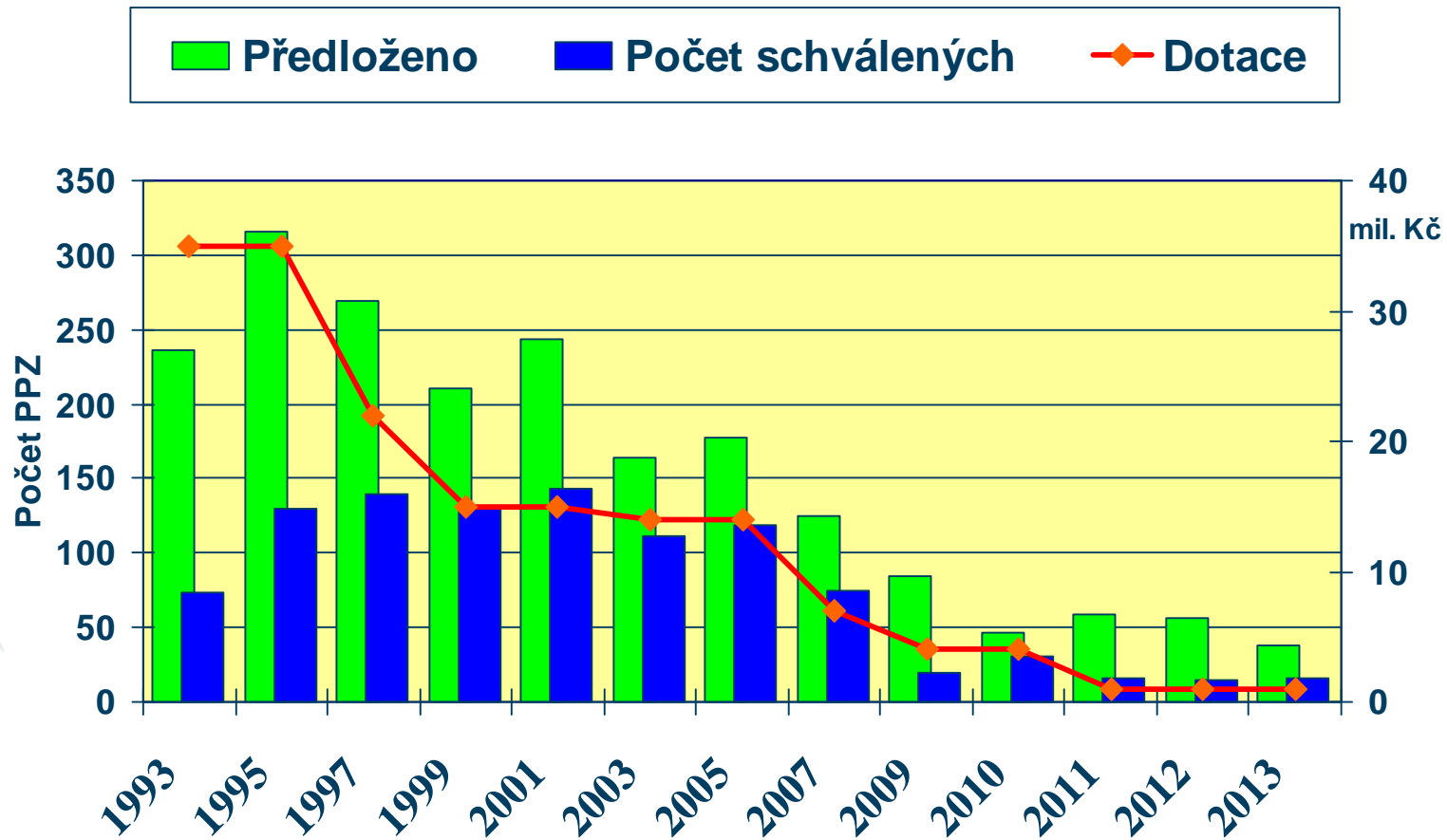
Financování ochrany a podpory zdraví

- příspěvek státu na činnosti a aktivity vyplývající ze zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví
- dotační program MZ ČR: NPZ – PPZ na intervenční aktivity
- dotace z dalších výběrových řízení MZ ČR či jiných ministerstev
- dotace z krajů (krajských úřadů) v rámci vypsaných výběrových řízení na realizaci aktivit v oblasti podpory zdraví (projekty, Dny zdraví ...)
- dotační programy měst
- spolupráce se zdravotními pojišťovnami – financování z fondu prevence
- strukturální fondy EU – MZ, MPSV, MŠMT, IOP
-

Dotáční program NPZ PPZ 1993 - 2013

Příklady podpořených projektů NPZ PPZ

2011

- **Cvičením ke správnému držení těla a dobré kondici**
(Národní síť podpory zdraví, o.s.)
- **Nekuřme, ani pasivně** (Česká koalice proti tabáku)
- **Chceme žít zdravě** (Zdravá Vysočina, os.)

2012

- **Poradenské centrum Výživa dětí** (Občanské sdružení Výživa dětí)
- **Prevence a resocializace osob závislých na alkoholu**
(Klub střízlivosti ARKA)
- **Být fit a svěží, to je oč tu běží – podpora zdraví seniorů**
(Občanské sdružení LOGO)

2013

- **www.sdetmiprotiobezite.cz** (Medical Access Solutions, s.r.o.)
- **Standard Zdravá abeceda - antiobezitogenní opatření v MŠ a ZŠ**
(AISIS, o.s.)

Legislativa – novelizace zák. č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví

Nově je definována podpora veřejného zdraví jako:

Souhrn činností pomáhajících fyzickým osobám posilovat a zlepšovat své zdraví a zvyšovat kontrolu nad faktory ovlivňujícími zdraví.

Zahrnuje činnosti k zajištění sociálních, ekonomických a environmentálních podmínek pro rozvoj individuálního i veřejného zdraví, zdravotního stavu a zdravého životního stylu.

Legislativa – novelizace zák. č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví

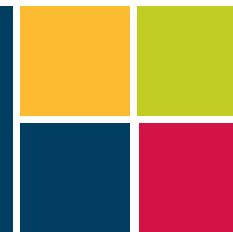

Ministerstvo zdravotnictví

- **odpovídá za tvorbu a uskutečňování národní politiky** ochrany a podpory veřejného zdraví včetně prevence nemocí a řídí a kontroluje její plnění
- **jednou za pět let hodnotí zdravotní stav** obyvatelstva a jeho vývoj a stanoví priority k řešení problémů a zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva
- **sestavuje celorepublikové programy** ochrany a podpory veřejného zdraví včetně prevence nemocí a zdravotních rizik

Legislativa – novelizace zák. č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví

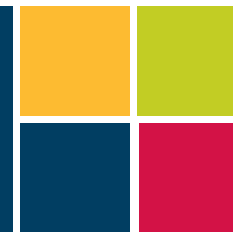

Kraje

- se v souladu s národní zdravotní politikou **podílí na přípravě programů** podpory veřejného zdraví včetně prevence nemocí a zdravotních rizik a **spolupracuje při jejich realizaci a poskytuje jim podporu**
- spolupracuje při hodnocení zdravotního stavu obyvatelstva kraje a jeho vývoje a **minimálně jednou za 5 let projedná zdravotní stav obyvatelstva a jeho vývoj a stanoví priority** k řešení problémů a zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva

Legislativa – novelizace zák. č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví

Krajské hygienické stanice

- iniciovat a podílet se na tvorbě, řízení a kontrole **programů ochrany a podpory veřejného zdraví** včetně prevence nemocí a zdravotních rizik
- **spolupracovat** se správními úřady a s orgány samosprávy při tvorbě zdravotní politiky a při rozvoji a realizaci opatření vedoucích ke zlepšování zdravotního stavu a kvality života obyvatelstva příslušného regionu
- **zajišťovat vyhodnocování efektivity realizovaných opatření a programů v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví** včetně prevence nemocí a zdravotních rizik a **hodnocení zdravotního stavu obyvatelstva**

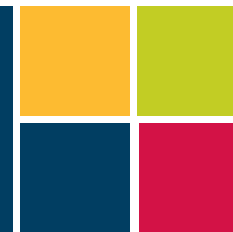

Státní zdravotní ústav (zdravotní ústavy)

- sledování ukazatelů zdravotního stavu obyvatelstva
- monitorování vztahů zdravotního stavu obyvatelstva a faktorů životního prostředí a životních a pracovních podmínek
- provádění programů ochrany a podpory zdraví
- výchova k podpoře a ochraně veřejného zdraví
- poskytování poradenských služeb a dalších služeb na úseku ochrany a podpory veřejného zdraví
- zdravotní výchova (osvěta) obyvatelstva
- příprava podkladů pro národní zdravotní politiku
- postgraduální výchova v lékařských oborech ochrany a podpory zdraví

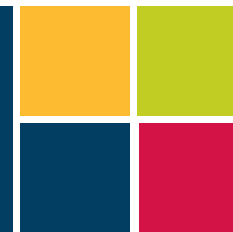
Státní zdravotní ústav – dislokovaná pracoviště

- tvorba a naplňování intervenčních strategií v oblasti PZ
- **organizace a metodická podpora v oblasti podpory zdraví**
- realizace intervenčních celorepublikových, regionálních i místních projektů, mezinárodní projekty, projekty ESF / IOP
- **výchova ke zdraví**
- ediční činnost
- **kampaně, Dny zdraví, interaktivní hry pro školy, prevence v oblasti HIV/AIDS (přehled na vww.szu.cz)**
- besedy, přednášky, školení školitelů, konference, semináře, výuka na SŠ, VOŠ, VŠ...
- **akreditované programy v podpoře zdraví**
- certifikované programy MŠMT pro pedagogické pracovníky
- **spolupráce s NSZM, NSPZ, KÚ, školami, NNO ...**
- činnosti spojené s monitoringem zdravotního stavu ve vztahu k ŽP
- **spolupráce na komunitních programech – zdravá města, ŠPZ, zdravé podniky, zdravé nemocnice**
-

Partneři v podpoře zdraví

- Ministerstvo zdravotnictví
- Státní zdravotní ústav a jeho regionální pracoviště
- Krajské hygienické stanice (pracovník pro oblast zdravotní politiky)
- Kraje, města, obce
- **NSZM**
- NNO (NSPZ, Zdravá Vysočina, o.s. ...)
- Školy – mateřské, základní, střední, vysoké
- Podniky, nemocnice
- Pojišťovny – zdravotní i klasické

- Meziresortní spolupráce – MŠMT, MMR, MD, MPSV, MV

-

Dohoda mezi NSZM a MZ ČR

Dohoda o součinnosti a vzájemné spolupráci

Smluvní strany:

Česká republika – Ministerstvo zdravotnictví
organizační složka státu
jejímž jménem jedná její vedoucí doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., ministr zdravotnictví
se sídlem Palackého náměstí 4, 120 01 Praha 2
IČ: 00024 341
(dále jen „ministerstvo“)

a

Národní síť Zdravých měst ČR
asociace municipalit
se sídlem Šrobárova 48, 100 42 Praha 10
zapsaná v rejstříku sdružení právnických osob, vedeného u Magistrátu hl. města Prahy
jejím jménem jedná její statutární zástupce, Mgr. Petr Hermann, předseda asociace
IČ: 6138 5247
(dále jen „NSZM“)

Registr. číslo	PRÁVNÍ ODBOR 0155 / 13
-------------------	---------------------------

uzavírají

tuto dohodu o součinnosti a vzájemné spolupráci
(dále „dohoda“).

I.
Preambule

1. Ministerstvo, jakožto organizační složka státu, vykonává své pravomoci zejména jako ústřední orgán státní správy České republiky v oblastech vymezených příslušnými právními předpisy. Je ústředním orgánem státní správy pro zdravotní péči, ochranu veřejného zdraví, zdravotnickou vědeckovýzkumnou činnost, zdravotnická zařízení v přímé řídicí působnosti, zacházení s návykovými látkami, přípravky, prekursory a pomocnými látkami, vyhledávání, ochranu a využití přírodních léčivých zdrojů, přírodních léčebných lázní a zdrojů přírodních minerálních vod, léčiva a prostředky zdravotnické techniky pro prevenci, diagnostiku a léčbu lidí, zdravotní pojištění a zdravotnický informační systém, pro používání biocidních přípravků a uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh.
2. NSZM je zájmovým sdružením právnických osob (zejména obcí, mikroregionů a krajů), založeným dle ustanovení § 20f a následujících zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Posláním NSZM je propojovat municipalitu a odborné organizace v České republice ke spolupráci v podpoře zdraví a kvality života a k aktivnímu uplatňování udržitelného rozvoje na místní, regionální, národní i mezinárodní úrovni. NSZM je mezinárodně certifikována ze strany WHO. Členové NSZM realizují v České republice mezinárodní Projekt Zdravé město WHO a program místní Agenda 21 OSN. Zároveň se asociace aktivně podílí na plnění dalších mezinárodních programů WHO a EU v prostředí ČR.

Evropský politický rámec

podpory

vládních a společenských aktivit

pro zdraví a blahobyt

Zdraví 2020

Regional Committee for Europe
Sixty-second session
Malta, 10–13 September 2012

Health 2020:
a European policy framework
supporting action across government
and society for health and well-being

„Existuje tolik faktorů, které ovlivňují zdraví, a zdravotní stav má přímý dopad na tolik oblastí lidského života, že další rozvoj veřejného zdraví je možný pouze za spolupráce všech složek společnosti a všech úrovní státní správy.“

Dr. Zsuzsanna Jakab
Regionální ředitelka WHO pro Evropu

Co přináší Zdraví 2020?

1. **zapojení všech úrovní společnosti i státní správy** při snižování nerovností ve zdraví; meziresortní spolupráci, zapojení nevládních organizací, nejrůznějších institucí, soukromého sektoru, občanské společnosti, komunit, jednotlivců
2. **aktivní zapojení občanů** a posílení jejich zodpovědného přístupu ke zdraví, **zvýšení zdravotní gramotnosti**, propagaci a zlepšení dostupnosti zdravého životního stylu
3. **investice do zdraví** v průběhu celého života, podporu a **využití značného potenciálu komunit**, budování zdravého prostředí
4. zdravotní systémy zaměřené na lidi
5. lepší využití prostředků zdravotních systémů s ohledem na omezené zdroje, zvyšování vzdělávání a výzkumu, pravidelné hodnocení efektivity, evidence-based přístupy

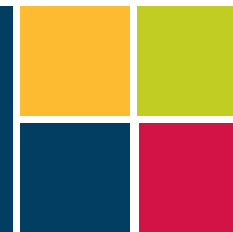

Hlavní úkoly v podpoře zdraví pro rok 2013

1. **Analýza a vyhodnocení Zdraví 21**
2. **Naplňování Koncepce hygienické služby a prevence – resortní PS jako poradní sbor ministra zdravotnictví**
3. **Vyhodnocení zdravotního stavu populace v ČR – Zpráva o zdraví v ČR**
4. **Překlad Zdraví 2020 (krátké verze)**
5. **Vydání české verze Zdraví 2020 a její distribuce**
6. **Ustavení PS pro zpracování národní varianty Zdraví 2020**
7. **Zpracování národní varianty strategie Zdraví 2020 – schválení vládou ČR (ev. Parlamentem ČR)**

Příklady spolupráce – Zdravý Kraj Vysočina

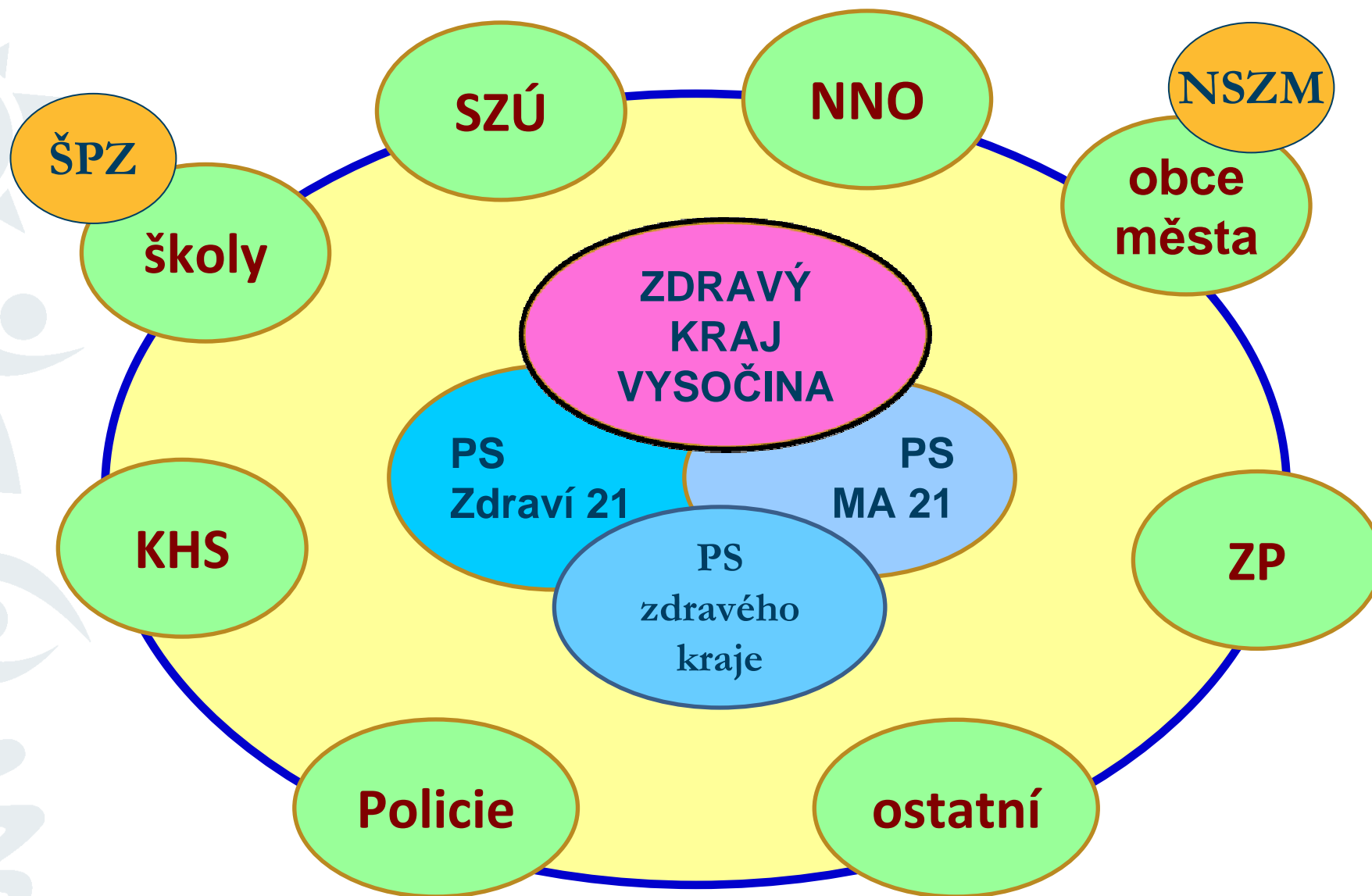
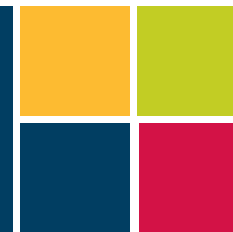
- Kraj Vysočina je do realizace tohoto komunitního programu zapojen již od roku 2004, je členem NSZM a realizuje i MA 21

V roce 2012:

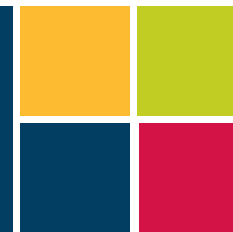
- 17 měst a mikroregionů zařazených do sítě NSZM
- 27 municipalit realizujících MA 21
- 38 škol podporujících zdraví

Spolupráce institucí v Kraji Vysočina

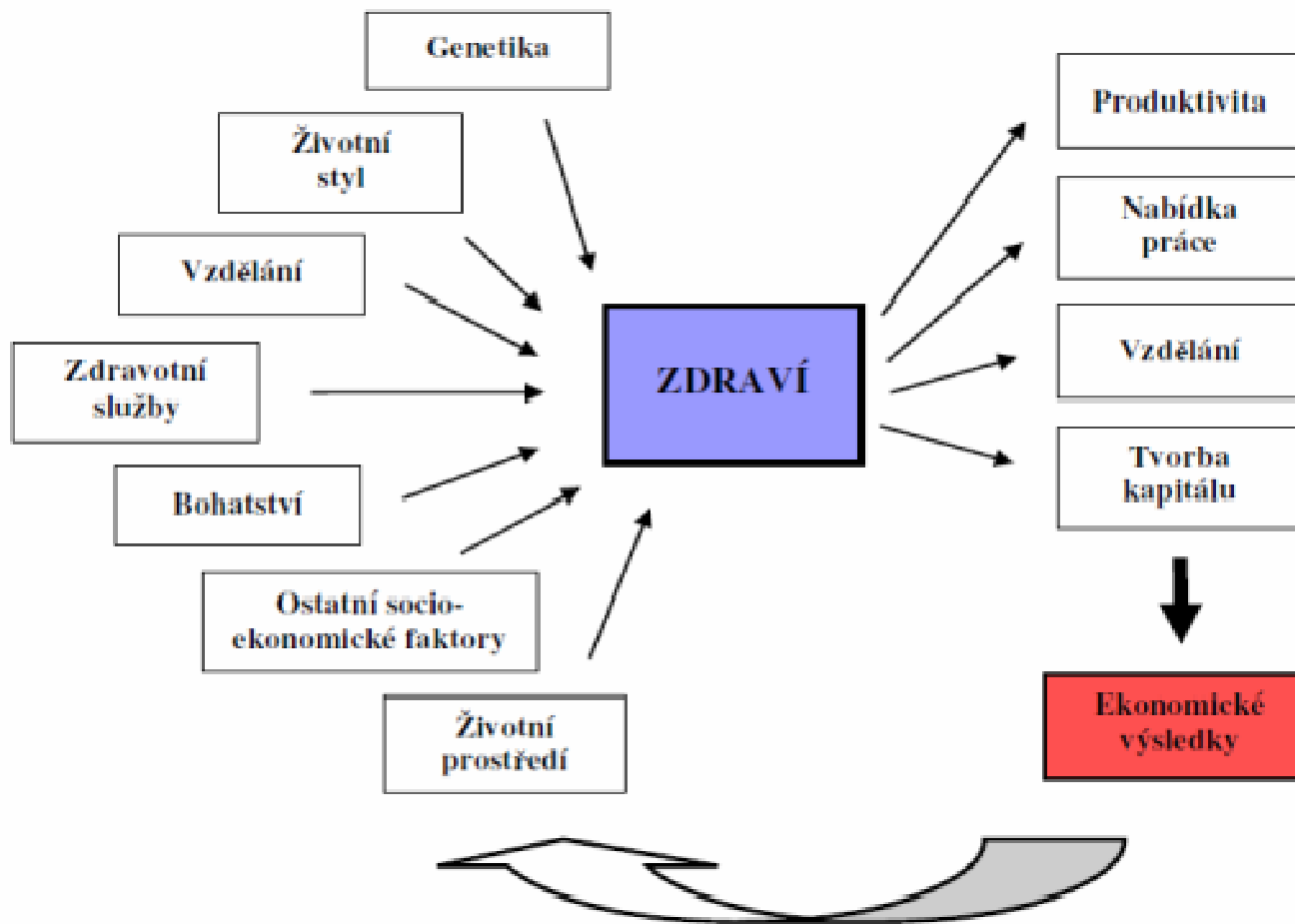
Projekty – příklady dobré praxe v Kraji Vysočina

- První pomoc do škol
- Program prevence dětských úrazů
- Analýza zdravotního stavu a životního stylu mládeže
- Programy a akce v prevenci HIV a STD
- Projekty podpory zdraví
- Normální je nekouřit
- Zdravá pětka
- Rotopedtours a pěškotours
- Dny zdraví, Veletrhy zdraví, Diabetologický den...
- Konference, semináře, besedy, výuka na školách...
- Ediční činnost
-

Zdraví znamená bohatství

Zdroj: *The Contribution of health to the economy in the EU, Brussels 2005*

Děkuji za pozornost! ☺

